

Om je adem bij in te houden

SCHRIJFTIPS MET EEN GOUDRANDJE

Wat is het geheim achter een boek dat de meest prestigieuze thrillerprijs van Nederland en Vlaanderen wint? **Natasja Bijl** vroeg het aan drie Gouden Strop-winnaars.

In 2005 won Johanna Spaey als eerste vrouw de Gouden Strop voor haar debuut *Dood van een soldaat*, een prachtig geschreven thriller waarin het spannende boek zowel een historische als een liefdesroman is. Hoe bracht zij die twee elementen samen?

Marion Pauw sleepte in 2009 de felbegeerde prijs in de wacht met haar literaire thriller *Daglicht*. Ze werd geprezen om het samenbrengen van veel verhaallijnen in een uitstekende taal en stijl. Wat is het geheim achter al haar bestsellers?

In 2014 werd Donald Nolet de Gouden Strop-winnaar. Hij verraste de jury met zijn debuut *Versleuteld*, een meesterlijk uitgekende en uitstekend geschreven fiction-thriller van internationale allure. Wat is de magie van feit en fictie?

Waar begint een verhaal, wat is je inspiratiebron?

Donald Nolet: 'Het idee voor *Versleuteld* is geboren uit mijn interesse in de Japanse taal en cultuur. Op een dag stuitte ik op een opmerkelijke theorie

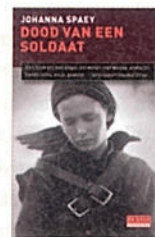
over Pearl Harbor en de mogelijke toedracht. Nederland zou hier wellicht een cruciale rol in hebben gespeeld. Stel je voor, ons kleine landje betrokken bij zoiets groots! Ik was er vrijwel zeker van dat dit ook bij anderen tot de verbeelding zou spreken. Voor mij was het in ieder geval het startsein voor het schrijven van mijn debuut. Met het complot als leidraad begon ik aan het schrijfproces. Naderhand pas besloot ik het verhaal een extra laag te geven: een hoofdpersoon die op zoek gaat naar het verleden van zijn grootvader die in de Tweede Wereldoorlog in Nederland was gestationeerd als radiotechnicus. Dit is het persoonlijke element in een verhaal dat plotgedreven is en draait om de ontrafeling van een van de grootste geheimen van de Tweede Wereldoorlog. In *Versleuteld* maken gewone mensen buitengewone dingen mee.'

Johanna Spaey: 'Dood van een soldaat speelt zich af tegen het decor van de Eerste Wereldoorlog. Deze oorlog heeft mijn belangstelling omdat mijn

Johanna Spaey (1966) is freelance eindredacteur, boekenrecensent, copywriter en journalist. Ze debuteerde in 2005 met *Dood van een soldaat*

waarmee ze de Nederlandse Gouden Strop en de Vlaamse Hercule Poirotprijs won. In 2007 verscheen haar roman *Vlucht* en in 2010 *De eenzaamheid van het westen*. De Eerste Wereldoorlog en de naoorlogse jaren vormen het decor voor deze boeken.

grootvader heeft meegevochten. Ik kende hem slechts van kleine verhalen. Dat was voor mij de aanleiding om mij in deze periode te gaan verdiepen. In archieven ben ik op zoek gegaan naar persoonlijke correspondentie uit die tijd. Confronterend was het om te ontdekken hoe diep het leed zat, zowel bij de soldaten aan het front als bij de burgers die onder bezetting leefden. Er ontstond een pijnlijk zwijgen, ook in de naoorlogse jaren. Men wilde elkaar ontzien, uit liefde of uit zelfbehoud. Dit raakte me. Ik heb het gebruikt als inspiratie voor mijn boek.'

Hoe belangrijk is voorstudie voordat je aan het boek begint?

Marion Pauw: 'Gedegen vooronderzoek is onmisbaar voor een goed verhaal. Een groot deel van mijn tijd besteed ik dan ook aan research. Zo heb ik voor whodunnit *Jetset* een kijkje genomen op een groot landgoed, omdat één van de karakters daar woonde en ben ik voor datzelfde boek aan boord gegaan van een cruiseschip. Met het notitieblokje in mijn hand bedacht ik hoe je daar dé perfecte moord kon plegen. Daarbij vond ik het een geweldige setting om mijn lezer de ware aard van mijn karakters te tonen. Het verblijven op een schip dat op volle zee vaart, met een lijk aan boord, brengt nu eenmaal niet het beste in mensen naar boven. Zeker niet als iedereen verdacht is. *Zondaarskind* speelt zich voor een groot gedeelte af in een verzorgingstehuis. Ik heb er een tijd stage gelopen. Dat was echt nodig om in de huid en in het leven van een 80-jarige te kruipen.'

'De feiten moeten kloppen om de fictie geloofwaardig te maken'

Nolet: 'Veel informatie voor *Versteuteld* vond ik op het internet. Vanzelf heb ik

ook verschillende locaties en instellingen bezocht, zoals het NIOD te Amsterdam. Een deel van *Versteuteld* is feit: het afluisterstation in de duinen van Katwijk. Een deel is plausibel: het gesprek tussen Roosevelt en Churchill waarin gesproken werd over Pearl Harbor. En er is ook nog een deel fictie. De feiten moeten kloppen om de fictie geloofwaardig te maken.'

Maak je vooraf een schema, tijdlijn of indeling in hoofdstukken?

Pauw: 'Een goede set-up is belangrijk. Ik vind het bijvoorbeeld een must dat de lezer voor een derde van het boek kennis heeft gemaakt met alle mogelijke daders. Wie zijn ze? Waar komen ze vandaan? Wat zijn hun motieven? Hiermee leg ik de basis voor het verhaal.'

Nolet: 'Het plot van mijn verhaal had ik al snel helder. Ik wist waar ik naartoe wilde, maar het was niet zo dat ik ieder hoofdstuk al helemaal had uitgedacht. Sterker nog, tussen het begin en het einde zat een tamelijk grijs gebied. Dat kreeg gaandeweg zijn vorm. 'Uiteindelijk heb ik het geluk gehad dat mijn manuscript er werd uitgepikt door TRC (Tomas Ross Crime. Ross werft en begeleidt zowel aanstormend als gevestigd Nederlands schrijftalent binnen het genre van de misdaadliteratuur, red.). Tijdens het begeleidingstraject heb ik nog enorm veel wijzingen doorgevoerd. Wie denkt dat de eindstreep in zicht is zodra het manuscript bij de uitgever ligt, heeft het mis.'

Hoe bouw je spanning op in het verhaal?

Pauw: 'De spanning in mijn verhalen zit hem niet zozeer in het misdrijf zelf als wel in de personages. Ieder mens heeft een breekpunt. De lezer moet

Marion Pauw (1973) is auteur, freelance publicist en copywriter. In 2005 debuteerde zij met *Villa Serena*. Haar doorbraak naar het grote publiek bereikte zij met *Daglicht* (2008), waarmee ze de Gouden Strop won. Daarna volgde

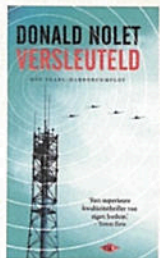
bestsellers als: *Zondaarskind*, *Jetset*, *De Wilden en Hemelen*. Pauws literaire thrillers staan garant voor onderhuidse spanning, haarscherpe dialogen en sterke verhaallijnen.

mijn personages niet zien breken, maar het voelen. Dat is een groot verschil! 'Om spanning naar het plot toe te vergroten, plaats ik zo nu en dan hints in zowel de goede als de foute richting. Dit houdt de lezer scherp en tijdens het schrijfproces beleef ik er zelf veel plezier aan om de lezer op het verkeerde been te zetten. Zo werk ik graag met thematische hints: een bizarre opdruk op een T-shirt, een rare naam voor een

© GERT SONGER

Donald Nolet (1975) is copywriter en auteur. In 2014 won hij met zijn debuut *Versleuteld* de Schaduwprijs voor het beste

thrillerdebuut én De Gouden Strop. *Versleuteld* werd betiteld als een uitstekend geschreven faction-thriller van internationale allure. Op dit moment werkt Nolet aan zijn tweede boek.

hond of intrigerende muziek. Hiermee beloon ik mijn opletende lezer.'

Nolet: 'Mijn hoofdstukken zijn geen *pageturners*, zoals ze dat noemen. Wel probeer ik in ieder hoofdstuk een stukje van de puzzel op de juiste plek te leggen om daarna een ander stukje weg te nemen. Op die manier krijgt de lezer telkens een antwoord en doemt er tegelijkertijd een nieuw probleem op.'

Spaey: 'Voor spanning is geen recept,

maar wat ik mezelf steeds voor ogen hou, is de lezer vooral niet te betuttelen door alles uit te kauwen. Dat noem ik minachting voor de lezer. Daarnaast denk ik dat een verhaal zeker aan spanning wint door voor originele personages te kiezen met een bijzonder verleden. Of juist voor heel gewone mensen die plotseling geconfronteerd worden met een bizarre moord of misdrijf. Zelf word ik ook nog weleens verrast als één van mijn personages zich totaal onverwachts naar voren dringt en een veel belangrijkere rol aanneemt dan dat ik van tevoren had bedacht.'

Hoe diep je karakters uit?

Pauw: 'Mijn karakters leer ik kennen door een mini-brainstorm. Wat drijft ze? Wat zijn hun angsten? Hoe was hun jeugd? Wat is hun motief? Die vragen helpen me om in de krochten van de psyche te kruipen, karakters vorm te geven en beweegredenen te bedenken. 'Ik schrijf personagegedreven boeken. De personen met hun emoties geven de lading aan het verhaal. Als ik het verhaal niet op die manier zou laden, zou het schrijven van een thriller of whodunnit iets heel technisch worden. Een optelsom van dader, plek en moordwapen. Meer niet. Maar een whodunnit is natuurlijk geen Cluedo.'

'Uiterlijke kenmerken vind ik van minder belang. Voor *Jetset* maakte ik voor het eerst een bord waarop ik uitgeknipte figuren plakte, als een soort houvast. Zo was een uit een tijdschrift gescheurde Kate Winslet stand-in voor één van de verdachten in het verhaal.'

Spaey: 'In *Dood van een soldaat* komen de twee hoofdpersonen geschonden uit de Eerste Wereldoorlog. Beiden leven ze liever met hun persoonlijke waarheid dan met de werkelijkheid. Die verwrongen relatie is de rode draad

in de thriller die ik vanuit twee ik-personen heb geschreven. Voor deze vorm heb ik expliciet gekozen om het heel dichtbij te houden en omdat het voor mij comfortabel voelde. Tijdens een één jaar durende masterclass heb ik de eerste versie van *Dood van een soldaat* geschreven. Na dat jaar telde het manuscript zeventig bladzijden. De uitgeverij was geïnteresseerd mits ik er meer vlees aan zou geven. Eén van mijn hoofdpersonages is een soldaat die vol trots, optimisme en glorie naar het front vertrekt om jaren later met afgezaagde armen en benen terug te keren. Die man in zijn rolstoel is voor mij dé belichaming voor wat oorlog is: schuld, schaamte en weinig triomf. Vanzelfsprekend heeft het me de nodige inspanning gekost om dit karakter zo compleet neer te zetten.'

En bij een Gouden Strop hoort natuurlijk een gouden schrijftip.

Pauw: 'Eén van de adviezen die ik de cursisten tijdens mijn thrillerworkshops geef, is om in versie één enorm veel lef te tonen door helemaal los te gaan, *carte blanche*. Instinctief doe je namelijk al een heleboel goed. Pas bij versie twee ga je keuzes maken en richting aangeven. Pas dan zet je de linkerhersen helft aan.'

Nolet: 'Schrijven is eindeloos schrappen en verbeteren. Op heel goede dagen is tachtig procent van wat ik schrijf bruikbaar. Op mindere dagen twintig. Wat mij enorm helpt is om te stoppen met schrijven als ik eigenlijk nog niet klaar ben. Kortom, op een moment waarop het nog heel duidelijk voor me is waar ik heen wil en ik nog niet tegen een hobbel aanloop. Dit principe maakt het voor mij veel gemakkelijker om een volgende keer de draad weer op te pakken.' ■

